

НАРЕДБА № 3 ОТ 17 МАЙ 2004 Г. ЗА ОРГАНИЗАЦИЯТА И ПРОВЕЖДАНЕТО НА ДЪРЖАВНИТЕ ЗРЕЛОСТНИ ИЗПИТИ

В сила от 28.05.2004 г.

Издадена от Министерството на образованието и науката

Обн. ДВ. бр.46 от 28 Май 2004г., изм. ДВ. бр.74 от 14 Септември 2007г., изм. ДВ. бр.79 от 9 Септември 2008г.

Глава първа. ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ

Чл. 1. С тази наредба се определят условията и редът за организиране и провеждане на държавните зрелостни изпити.

Чл. 2. (Изм. - ДВ, бр. 74 от 2007 г., в сила от 14.09.2007 г.) Държавните зрелостни изпити по чл. 24, ал. 2 и 3 от Закона за народната просвета за придобиване на средно образование се полагат от учениците, успешно завършили XII клас.

Чл. 3. (1) Държавните зрелостни изпити се организират и провеждат на национално, регионално и училищно равнище от органите, комисиите и лицата, посочени в чл. 11, 12 и 13.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 74 от 2007 г., в сила от 14.09.2007 г.) Държавните зрелостни изпити се провеждат в две сесии:

1. през май - юни;
2. (изм. - ДВ, бр. 74 от 2007 г., в сила от 14.09.2007 г.) през август - септември;
3. (отм. - ДВ, бр. 74 от 2007 г., в сила от 14.09.2007 г.)

Чл. 4. (1) (Изм. - ДВ, бр. 79 от 2008 г., в сила от 09.09.2008 г.) Родители на ученици, които завършват XII клас, както и лица, извършващи образователни услуги на тези ученици, не могат да бъдат квестори и учители-консултанти.

(2) Родители и лица, извършващи образователни услуги на зрелостници, не могат да участват в състава на комисиите по чл. 3, ал. 1.

(3) (Изм. - ДВ, бр. 74 от 2007 г., в сила от 14.09.2007 г.) Обстоятелствата по ал. 1 и 2 се удостоверяват с декларация по образец, утвърден със заповед от министъра на образованието и науката.

Чл. 5. (Изм. - ДВ, бр. 74 от 2007 г., в сила от 14.09.2007 г.) Документацията, свързана с организирането и провеждането на държавните зрелостни изпити, се съхранява в 5-годишен срок, а окончателните протоколи с изпитните резултати се съхраняват със срок постоянен.

Чл. 6. (Изм. - ДВ, бр. 74 от 2007 г., в сила от 14.09.2007 г.) Изпитните работи от държавните зрелостни изпити са анонимни.

Чл. 7. (1) Учениците, завършили успешно XII клас, полагат държавните зрелостни изпити на територията на областта, в която са завършили успешно последния гимназиален клас.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 74 от 2007 г., в сила от 14.09.2007 г.) Учениците със специални образователни потребности от специалните училища, полагат държавни зрелостни изпити в училищата, в които са се обучавали.

Чл. 8. Учениците, завършили успешно XII клас в българските училища в чужбина, полагат държавни зрелостни изпити в същото училище.

Чл. 9. (1) (Изм. - ДВ, бр. 74 от 2007 г., в сила от 14.09.2007 г.) Учениците по чл. 7 и 8, които желаят да бъдат допуснати до държавни зрелостни изпити, подават заявление по образец, утвърден със заповед на министъра на образованието и науката, до директора на училището, в което се обучават.

(2) Лица, които са придобили правото да полагат зрелостни изпити през минали учебни години, но не са ги положили успешно, подават заявлението по ал. 1 до директора на училището, в което са се обучавали, а в случаите, когато то е преобразувано или закрито - до регионалния инспекторат по образованието (РИО).

(3) Лицата по чл. 8, които не са положили успешно държавните зрелостни изпити и преди следващата сесия са се завърнали в България, подават заявлението по ал. 1 до регионалния инспекторат по образованието (РИО) по местоживееене и полагат държавни зрелостни изпити в посочено от него училище.

Чл. 10. (Изм. - ДВ, бр. 74 от 2007 г., в сила от 14.09.2007 г.) Контролът по организацията, провеждането и оценяването на държавните зрелостни изпити се осъществява от министъра на образованието и науката и посочени от него длъжностни лица.

Глава втора.

ОРГАНИЗАЦИЯ И ПРОВЕЖДАНЕ НА ДЪРЖАВНИТЕ ЗРЕЛОСТНИ ИЗПИТИ

Раздел I.

Органи, комисии и лица, които осъществяват дейностите по организирането и провеждането на държавните зрелостни изпити

Чл. 11. (1) Държавните зрелостни изпити на национално равнище се организират и провеждат от:

1. Министерството на образованието и науката;
2. (изм. - ДВ, бр. 74 от 2007 г., в сила от 14.09.2007 г.) Центъра за контрол и оценка на качеството на образование (ЦКОКО);
3. (доп. - ДВ, бр. 74 от 2007 г., в сила от 14.09.2007 г.) комисии за подготовката на изпитните материали по съответните учебни предмети или цикъл от учебни предмети;
4. комисии за извършване на експертна оценка на изпитните материали.

(2) (Доп. - ДВ, бр. 74 от 2007 г., в сила от 14.09.2007 г.) Държавните зрелостни изпити се оценяват от национални комисии за оценяване по всеки учебен предмет или цикъл от учебни предмети.

Чл. 12. Държавните зрелостни изпити на регионално равнище се организират и провеждат от:

1. регионалния инспекторат по образованието;
2. (изм. - ДВ, бр. 74 от 2007 г., в сила от 14.09.2007 г.) регионалната комисия за организиране и провеждане на държавните зрелостни изпити.
3. (отм. - ДВ, бр. 74 от 2007 г., в сила от 14.09.2007 г.)

Чл. 13. Държавните зрелостни изпити на училищно равнище се организират и провеждат от:

1. училището, в което ученикът завършва XII клас;
2. училището, в което се провежда държавен зрелостен изпит;
3. училищна зрелостна комисия;
4. квестори;
5. учители-консултанти.

Раздел II.

Организиране, провеждане и оценяване на държавните зрелостни изпити на национално равнище

Чл. 14. Министърът на образованието и науката:

1. (изм. - ДВ, бр. 74 от 2007 г., в сила от 14.09.2007 г.) преди началото на всяка учебна година определя датите на държавните зрелостни изпити и график на дейностите за тяхната организация, провеждане и оценяване в сесиите по чл. 3, ал. 2;
2. (изм. - ДВ, бр. 74 от 2007 г., в сила от 14.09.2007 г.) утвърждава съставите на комисиите за подготовка на изпитните материали;
3. утвърждава състава на комисия за извършване на експертна оценка на изпитните материали;
4. утвърждава изпитните материали;
5. утвърждава конкретни правила за оценяване, съобразени със съответните изпитни материали;
6. (изм. и доп. - ДВ, бр. 74 от 2007 г., в сила от 14.09.2007 г.) утвърждава състава и задълженията на

националните комисии за оценяване по всеки учебен предмет или цикъл от учебни предмети, както и на техническите комисии, които ще ги подпомагат;

7. (изм. - ДВ, бр. 74 от 2007 г., в сила от 14.09.2007 г.) утвърждава правилата за информационна сигурност;

8. определя представител на МОН за всяко българско училище в чужбина за провеждане на държавните зрелостни изпити;

9. контролира организацията и провеждането на държавните зрелостни изпити;

10. (нова - ДВ, бр. 74 от 2007 г., в сила от 14.09.2007 г.) утвърждава образците на документи по чл. 4, ал. 3, чл. 9, ал. 1, чл. 20, ал. 2, т. 3, чл. 22, т. 2, 3 и 4, чл. 23, ал. 2, т. 1 и 2 и чл. 27, ал. 5, т. 3.

Чл. 15. (Изм. - ДВ, бр. 74 от 2007 г., в сила от 14.09.2007 г.) Центърът за контрол и оценка на качеството на образование:

1. осигурява необходимите програмни продукти за информационното обслужване на дейностите по организацията и провеждането на държавните зрелостни изпити на национално, регионално и училищно ниво;

2. (отм. - ДВ, бр. 74 от 2007 г., в сила от 14.09.2007 г.)

3. (изм. - ДВ, бр. 74 от 2007 г., в сила от 14.09.2007 г.) организира събирането и обработването на информацията за зрелостниците от цялата страна и от българските училища в чужбина, както и извършването на контролното сверяване;

4. (изм. - ДВ, бр. 74 от 2007 г., в сила от 14.09.2007 г.) изготвя предложения за състава на комисии за подготовка на изпитните материали;

5. (отм. - ДВ, бр. 74 от 2007 г., в сила от 14.09.2007 г.)

6. (отм. - ДВ, бр. 74 от 2007 г., в сила от 14.09.2007 г.)

7. (изм. - ДВ, бр. 74 от 2007 г., в сила от 14.09.2007 г.) осигурява необходимите помощни материали и консумативи за провеждането на държавните зрелостни изпити и ги предава на регионалните комисии за организиране и провеждане на държавните зрелостни изпити;

8. (изм. - ДВ, бр. 74 от 2007 г., в сила от 14.09.2007 г.) осигурява вярното и точно размножаване на изпитните материали и организира предаването им на регионалните комисии за организиране и провеждане на държавните зрелостни изпити и на представителите на МОН за българските училища в чужбина при спазване на изискванията за информационна сигурност;

9. (изм. - ДВ, бр. 74 от 2007 г., в сила от 14.09.2007 г.) организира отпечатването и разпространението на образците на документи, утвърдени със заповед на министъра на образованието и науката, както и на други документи, свързани с организирането и провеждането на държавните зрелостни изпити;

10. (изм. - ДВ, бр. 74 от 2007 г., в сила от 14.09.2007 г.) приема от регионалните комисии за организиране и провеждане на държавните зрелостни изпити изпитните работи и организира и контролира работата на комисии за засекретяване на изпитните работи;

11. организира предаването на изпитните работи на националните комисии по оценяване;

12. (изм. - ДВ, бр. 74 от 2007 г., в сила от 14.09.2007 г.) организира и контролира работата на комисии за разсекретяване на изпитните работи;

13. (нова - ДВ, бр. 74 от 2007 г., в сила от 14.09.2007 г.) предава на регионалните комисии за организиране и провеждане на държавните зрелостни изпити окончателните протоколи с изпитните резултати и оценените изпитни работи;

14. (нова - ДВ, бр. 74 от 2007 г., в сила от 14.09.2007 г.) осигурява адаптирането на изпитните материали на брайлов шрифт за зрелостниците с нарушено зрение, които са обучавани на брайлов шрифт, съответно на уголемен шрифт за слабовиждащи зрелостници;

15. (нова - ДВ, бр. 74 от 2007 г., в сила от 14.09.2007 г.) организира дешифрирането на изпитните работи на зрелостниците с нарушено зрение от брайлов на обикновен шрифт от учителите консултанти, владеещи брайл.

Чл. 16. (1) (Изм. и доп. - ДВ, бр. 74 от 2007 г., в сила от 14.09.2007 г.) Представителят на МОН за всяко българско училище в чужбина получава от ЦКОКО изпитните материали, помощните материали, консумативите и документите, необходими за провеждането на държавните зрелостни изпити, и ги предава на директора на училището. Изпитните материали и документи се получават и предават с приемно-предавателен протокол.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 74 от 2007 г., в сила от 14.09.2007 г.) След приключване на изпитния ден представителят на МОН за всяко българско училище в чужбина получава от директора на училището протоколите от проведените държавни зрелостни изпити и пликите с изпитните работи на зрелостниците и

ги предава на ЦКОКО. Протоколите и пликите с изпитните работи се получават и предават с приемно-предавателен протокол.

Чл. 17. (1) (Доп. - ДВ, бр. 74 от 2007 г., в сила от 14.09.2007 г.) Комисиите за подготовка на изпитните материали се създават по всеки учебен предмет или цикъл от учебни предмети, по който се полагат държавни зрелостни изпити.

(2) (Доп. - ДВ, бр. 74 от 2007 г., в сила от 14.09.2007 г.) В състава на всяка от комисиите се включват експерти по съответния учебен предмет или цикъл от учебни предмети от МОН и/или ЦКОКО, учители и представители на висшите училища.

(3) Комисиите по ал. 1 изработват изпитните материали и правилата за оценяването им и ги предлагат на министъра за утвърждаване.

Чл. 18. (1) (Доп. - ДВ, бр. 74 от 2007 г., в сила от 14.09.2007 г.) Националните комисии за оценяване се създават по всеки учебен предмет или цикъл от учебни предмети, по който се полагат държавни зрелостни изпити.

(2) В състава на комисиите се включват учители и представители на висшите училища.

(3) (Нова - ДВ, бр. 74 от 2007 г., в сила от 14.09.2007 г.) Работата на националната комисия за оценяване по съответния учебен предмет или цикъл от учебни предмети се организира и контролира от председател и един или няколко заместник-председатели - експерти от МОН, ЦКОКО и/или РИО на МОН, определени със заповед на министъра на образованието и науката.

(4) (Предишна ал. 3 - ДВ, бр. 74 от 2007 г., в сила от 14.09.2007 г.) За извършване на оценяването членовете на комисията се разпределят на едно или повече места в страната.

(5) (Предишна ал. 4 - ДВ, бр. 74 от 2007 г., в сила от 14.09.2007 г.) Оценяването се извършва в съответствие с изискванията за оценяване в учебно-изпитните програми и правилата по чл. 14, т. 5.

(6) (Предишна ал. 5, доп. - ДВ, бр. 74 от 2007 г., в сила от 14.09.2007 г.) Всяка изпитна работа се проверява и оценява индивидуално от двама оценители - членове на съответната национална комисия за оценяване. Председателите и заместник-председателите на националните комисии за оценяване не могат да бъдат оценители.

(7) (Предишна ал. 6 - ДВ, бр. 74 от 2007 г., в сила от 14.09.2007 г.) Оценката от държавния зрелостен изпит за всяка изпитна работа се формира като средноаритметична от индивидуалните оценки на двамата оценители с точност до 0,01.

(8) (Предишна ал. 7 - ДВ, бр. 74 от 2007 г., в сила от 14.09.2007 г.) Оценката от държавния зрелостен изпит е окончателна. Когато получената оценка е слаб (2), зрелостникът може да се яви отново на съответния държавен зрелостен изпит.

(9) (Нова - ДВ, бр. 79 от 2008 г., в сила от 09.09.2008 г.) Когато на втория държавен зрелостен изпит получената оценка е слаб (2), зрелостникът може да се яви отново на този изпит, като на следващата изпитна сесия има право да избере същия или друг учебен предмет от посочените в чл. 24, ал. 3 на Закона за народната просвета.

Чл. 18а. (Нов - ДВ, бр. 79 от 2008 г., в сила от 09.09.2008 г.) (1) Комисии за засекретяване и разсекретяване на изпитните материали се създават за всеки учебен предмет или цикъл от учебни предмети, по който се полагат държавни зрелостни изпити.

(2) В състава на комисиите се включват определени от РИО учители или служители в училищата и/или други звена в системата на народната просвета.

(3) Работата на всяка от комисиите по засекретяване и разсекретяване се организира и контролира от председател и един или няколко заместник-председатели - експерти от ЦКОКО, МОН, и/или РИО на МОН, определени със заповед на министъра на образованието и науката.

(4) Дейностите по приемане, засекретяване, разсекретяване и предаването на изпитните материали се извършват в помещения с ограничен достъп и постоянна охрана, където се съхраняват изпитните материали до предаването им с приемателно-предавателен протокол на съответната национална комисия за оценяване или на регионалните комисии за организиране и провеждане на държавните зрелостни изпити.

(5) Комисиите за засекретяване и разсекретяване на изпитните материали получават за засекретяване изпитните материали от регионалните комисии за организиране и провеждане на държавните зрелостни изпити с приемателно-предавателен протокол в съответствие със справка за явилите се и неявилите се зрелостници в съответния регион.

(6) Засекретените изпитни материали се предават на националните комисии по оценяване.

(7) Комисиите за засекретяване и разсекретяване получават изпитните материали от националните комисии за оценяване.

(8) След приключване на разсекретяването по определен учебен предмет съответната комисия за засекретяване и разсекретяване предава изпитните материали на регионалните комисии за организиране и провеждане на държавните зрелостни изпити с приемателно-предавателен протокол.

Раздел III.

Организация и провеждане на държавните зрелостни изпити на регионално равнище

Чл. 19. Началникът на регионалния инспекторат по образованието:

1. организира и контролира провеждането на държавните зрелостни изпити на територията на областта;

2. (изм. - ДВ, бр. 74 от 2007 г., в сила от 14.09.2007 г.) определя със заповед състава на регионалната комисия за организиране и провеждане на държавните зрелостни изпити;

3. (отм. - ДВ, бр. 74 от 2007 г., в сила от 14.09.2007 г.)

4. (изм. и доп. - ДВ, бр. 74 от 2007 г., в сила от 14.09.2007 г.) утвърждава списък на разпределените в съответните училища учители- консултанти по учебните предмети или цикъл от учебни предмети, включително и педагози, владеещи брайл или жестомимика, по предложение на регионалната комисия за организиране и провеждане на държавните зрелостни изпити;

5. (изм. - ДВ, бр. 74 от 2007 г., в сила от 14.09.2007 г.) утвърждава списък на квесторите, включително и педагози, владеещи брайл или жестомимика, по предложение на регионалната комисия за организиране и провеждане на държавните зрелостни изпити;

6. (изм. - ДВ, бр. 74 от 2007 г., в сила от 14.09.2007 г.) утвърждава със заповед списък на подходящите сгради за провеждане на държавните зрелостни изпити по предложение на регионалната комисия за организиране и провеждане на държавните зрелостни изпити;

7. (доп. - ДВ, бр. 74 от 2007 г., в сила от 14.09.2007 г.) съхранява в съответствие с чл. 5 в РИО оригиналите на документите от организацията и провеждането на държавните зрелостни изпити и оригиналния протокол за резултатите на всички зрелостници от областта за всеки от проведените изпити.

Чл. 20. (1) (Изм. - ДВ, бр. 74 от 2007 г., в сила от 14.09.2007 г.) Регионалната комисия за организиране и провеждане на държавните зрелостни изпити ръководи, координира и контролира дейността на училищата и лицата по чл. 13.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 74 от 2007 г., в сила от 14.09.2007 г.) Регионалната комисия за организиране и провеждане на държавните зрелостни изпити:

1. (изм. - ДВ, бр. 74 от 2007 г., в сила от 14.09.2007 г.) подготвя и изпраща до всички училища в региона, в които се осъществява обучение в XII клас, училищен код;

2. (изм. - ДВ, бр. 74 от 2007 г., в сила от 14.09.2007 г.) подготвя и изпраща списък на училищата от региона с техните кодове в ЦКОКО;

3. (изм. - ДВ, бр. 74 от 2007 г., в сила от 14.09.2007 г.) обобщава и изпраща на хартиен и електронен носител до ЦКОКО справки по образец, утвърден със заповед на министъра на образованието и науката, за всички зрелостници, които са заявили желание да бъдат допуснати до държавни зрелостни изпити, за зрелостниците със специални образователни потребности от специалните училища, заявили желание да бъдат допуснати до държавни зрелостни изпити, за разпределението на зрелостниците по сгради и зали и за учениците, които не са допуснати до държавни зрелостни изпити;

4. (изм. - ДВ, бр. 74 от 2007 г., в сила от 14.09.2007 г.) предлага на началника на РИО за утвърждаване списък на подходящи сгради и зали в тях;

5. (изм. - ДВ, бр. 74 от 2007 г., в сила от 14.09.2007 г., изм. и доп. - ДВ, бр. 79 от 2008 г., в сила от 09.09.2008 г.) изисква от директорите на училищата в региона предложения за квестори, за учители консултанти по чужд език и за зрелостниците със специални образователни потребности и за оценители - правоспособни учители по съответния учебен предмет, които го преподават към момента на подаване на предложението, като сред тях следва да има и педагози, владеещи брайл или жестомимика;

6. (изм. - ДВ, бр. 74 от 2007 г., в сила от 14.09.2007 г., изм. и доп. - ДВ, бр. 79 от 2008 г., в сила от 09.09.2008 г.) след съгласуване с експерт по съответния предмет или културнообразователна област в РИО, изпраща в МОН списък на предложените оценители и предлага на началника на РИО за утвърждаване списък на разпределените в съответните училища квестори и учители консултанти по чужд език и за зрелостниците

със специални образователни потребности, включително педагозите, владеещи брайл или жестомимика;

7. (отм. - ДВ, бр. 74 от 2007 г., в сила от 14.09.2007 г.)

8. (доп. - ДВ, бр. 74 от 2007 г., в сила от 14.09.2007 г.) писмено уведомява директорите на училищата, в които се провеждат държавни зрелостни изпити, за утвърдените учители-консултанти и квестори, както и директорите на училищата в региона за утвърдените оценители;

9. (изм. - ДВ, бр. 74 от 2007 г., в сила от 14.09.2007 г., изм. и доп. - ДВ, бр. 79 от 2008 г., в сила от 09.09.2008 г.) предава на директорите на училищата, в които се провеждат държавни зрелостни изпити, утвърдените списъци с разпределението на квесторите (квестори не могат да бъдат учители от училището, в което се провеждат държавни зрелостни изпити), на учителите консултанти по чужд език и за зрелостниците със специални образователни потребности и на зрелостниците, както и изпитните материали, помощните материали, консумативите и документите;

10. (отм. - ДВ, бр. 74 от 2007 г., в сила от 14.09.2007 г.)

11. (изм. - ДВ, бр. 74 от 2007 г., в сила от 14.09.2007 г.) предлага на началника на РИО за утвърждаване списък на зрелостниците по изпитни сгради и зали.

(3) (Изм. - ДВ, бр. 74 от 2007 г., в сила от 14.09.2007 г.) Регионалната комисия за организиране и провеждане на държавните зрелостни изпити получава с приемно-предавателен протокол изпитните материали, помощните материали, консумативите и документите, съхранява ги в съответствие с правилата за информационна сигурност и ги предава на директорите на училищата, в които се провежда съответният държавен зрелостен изпит.

(4) (Изм. - ДВ, бр. 74 от 2007 г., в сила от 14.09.2007 г., изм. - ДВ, бр. 79 от 2008 г., в сила от 09.09.2008 г.) След приключване на изпитния ден регионалната комисия за организиране и провеждане на държавните зрелостни изпити приема от директора на училището, в което се провеждат държавните зрелостни изпити, пликовете с изпитните работи и справка за броя на явилите се и неявилите се зрелостници и ги предава с приемателно-предавателен протокол на комисииите по засекретяване на изпитните работи.

(5) (Изм. - ДВ, бр. 74 от 2007 г., в сила от 14.09.2007 г.) Регионалната комисия за организиране и провеждане на държавните зрелостни изпити приема от ЦКОКО окончателните протоколи с изпитните резултати и оценените изпитни работи. В случай на констатирано техническо несъответствие между оценката на изпитната работа и оценката в протокола комисията нанася съответната поправка в протокола, за което писмено уведомява ЦКОКО.

(6) (Отм. - ДВ, бр. 74 от 2007 г., в сила от 14.09.2007 г.)

(7) (Изм. - ДВ, бр. 74 от 2007 г., в сила от 14.09.2007 г.) Регионалната комисия за организиране и провеждане на държавните зрелостни изпити предава на директорите на училищата, в които са се обучавали зрелостниците, копия от окончателните протоколи с изпитните резултати и оценените изпитни работи на зрелостниците, а оригиналните окончателни протоколи с изпитните резултати предава на началника на РИО.

Чл. 21. (Отм. - ДВ, бр. 74 от 2007 г., в сила от 14.09.2007 г.)

Раздел IV.

Организация и провеждане на държавните зрелостни изпити на училищно равнище

Чл. 22. Директорът на училището, в което се осъществява обучение в XII клас:

1. със заповед назначава училищна зрелостна комисия;

2. (изм. - ДВ, бр. 74 от 2007 г., в сила от 14.09.2007 г.) организира и контролира приемането на заявленията на зрелостниците за допускане до държавни зрелостни изпити и издаването на служебните бележки за подадено заявление за допускане до държавни зрелостни изпити и за кандидат, допуснат до държавни зрелостни изпити, по образец, утвърден със заповед на министъра на образованието и науката;

3. (изм. - ДВ, бр. 74 от 2007 г., в сила от 14.09.2007 г.) обобщава и предава на регионалната комисия за организиране и провеждане на държавните зрелостни изпити справка за зрелостниците, които са заявили желание за допускане до държавен зрелостен изпит, по образец, утвърден от министъра на образованието и науката на хартиен и магнитен носител, включително и за зрелостниците със специални образователни потребности и/или с хронични заболявания;

4. (изм. - ДВ, бр. 74 от 2007 г., в сила от 14.09.2007 г.) обобщава и предава на регионалната комисия за организиране и провеждане на държавните зрелостни изпити списък на зрелостниците, които не са допуснати до държавни зрелостни изпити по образец, утвърден със заповед на министъра на образованието и науката;

5. (изм. и доп. - ДВ, бр. 74 от 2007 г., в сила от 14.09.2007 г., изм. - ДВ, бр. 79 от 2008 г., в сила от

09.09.2008 г.) изпраща до регионалната комисия за организиране и провеждане на държавните зрелостни изпити предложения за квестори (квестори не може да бъдат учители, които имат правоспособност по съответния учебен предмет и/или преподават предмета, а на държавни зрелостни изпити по чужд език - и учители, които преподават предмет на съответния чужд език), вкл. и педагози, владеещи брайл или жестомимика, за дежурство по време на държавните зрелостни изпити и издава заповед на утвърдените от тях, с която определя времето и мястото на дежурството им;

6. (изм. - ДВ, бр. 74 от 2007 г., в сила от 14.09.2007 г.) приема от регионалната комисия за организиране и провеждане на държавните зрелостни изпити с приемно-предавателен протокол копия от окончателните протоколи с изпитните резултати и ги съхранява в съответствие с чл. 5;

7. (изм. - ДВ, бр. 74 от 2007 г., в сила от 14.09.2007 г.) приема от регионалната комисия за организиране и провеждане на държавните зрелостни изпити с приемно-предавателен протокол оценените изпитни работи и ги съхранява в съответствие с чл. 5;

8. (изм. - ДВ, бр. 79 от 2008 г., в сила от 09.09.2008 г.) определя тридневен срок след получаване на копие от окончателните протоколи с изпитните резултати и оценените изпитни работи, в който зрелостниците лично може да се запознаят със своите оценени изпитни работи срещу документ за самоличност в присъствието на представители на училищната зрелостна комисия.

Чл. 23. (1) Директорът на училището, в което се провежда държавен зрелостен изпит:

1. (изм. и доп. - ДВ, бр. 74 от 2007 г., в сила от 14.09.2007 г., изм. - ДВ, бр. 79 от 2008 г., в сила от 09.09.2008 г.) изпраща предложения до регионалната комисия за организиране и провеждане на държавните зрелостни изпити за квестори и за учители - консултанти по чужд език и за зрелостниците със специални образователни потребности, включително и педагози, владеещи брайл или жестомимика, и издава заповед, с която определя времето и мястото за дежурството на утвърдените от тях по време на държавните зрелостни изпити;

2. със заповед определя учителите и служителите, които участват в организирането и провеждането на държавния зрелостен изпит;

3. осигурява необходимата техника за осъществяване на двоен аудиозапис за зрелостниците със специални образователни потребности, които ще се явяват на устни държавни зрелостни изпити;

4. (изм. - ДВ, бр. 79 от 2008 г., в сила от 09.09.2008 г.) осигурява необходимата техника за прослушване на записа на компактдиск за компонента "Слушане с разбиране" на държавния зрелостен изпит по чужд език и техника за размножаване;

5. осигурява необходимите стаи на учителите-консултанти;

6. (изм. - ДВ, бр. 74 от 2007 г., в сила от 14.09.2007 г.) получава от регионалната комисия за организиране и провеждане на държавните зрелостни изпити:

а) (доп. - ДВ, бр. 74 от 2007 г., в сила от 14.09.2007 г.) списъците с имената на зрелостниците, които ще полагат държавни зрелостни изпити в училището, и разпределението им по учебни предмети или цикъл от учебни предмети и зали;

б) списъците с имената на квесторите, разпределението им по зали и инструктаж за тях;

в) (доп. - ДВ, бр. 74 от 2007 г., в сила от 14.09.2007 г.) списък с имената на учителите-консултанти и инструктаж за тях;

7. (изм. - ДВ, бр. 74 от 2007 г., в сила от 14.09.2007 г.) получава от председателя на регионалната комисия за организиране и провеждане на държавните зрелостни изпити изпитните материали, помощните материали, консумативите и документите по съответния учебен предмет или цикъл от учебни предмети с приемателно-предавателен протокол и ги съхранява в съответствие с правилата за информационна сигурност.

(2) Директорът в деня на изпита:

1. (изм. - ДВ, бр. 74 от 2007 г., в сила от 14.09.2007 г.) уведомява квесторите за разпределението им по зали, предоставя им в писмен вид срещу подпис инструктаж за квестора и инструктаж за зрелостника, утвърдени със заповед на министъра на образованието и науката, списък на зрелостниците в съответната зала, изпитните материали, помощните материали, консумативите и документите по съответния учебен предмет или цикъл от учебни предмети;

2. (нова - ДВ, бр. 74 от 2007 г., в сила от 14.09.2007 г.) предоставя на учителите консултанти в писмен вид срещу подпис инструктаж, утвърден със заповед на министъра на образованието и науката;

3. (предишна т. 2 - ДВ, бр. 74 от 2007 г., в сила от 14.09.2007 г.) организира и контролира допускането на зрелостниците в сградата не по-рано от 30 минути преди началото на изпита;

4. (предишна т. 3 - ДВ, бр. 74 от 2007 г., в сила от 14.09.2007 г.) приема от квесторите протоколите за провеждане на държавния зрелостен изпит и изпитните работи на явилите се зрелостници, както и изпитните

материали на неявилите се зрелостници;

5. (предишна т. 4, изм. - ДВ, бр. 74 от 2007 г., в сила от 14.09.2007 г., изм. - ДВ, бр. 79 от 2008 г., в сила от 09.09.2008 г.) предава с приемно-предавателен протокол на регионалната комисия за организиране и провеждане на държавните зрелостни изпити пликовете с изпитните работи, справка за броя на явилите се и неявилите се зрелостници по всеки учебен предмет, както и изпитните материали за неявилите се зрелостници.

(3) Директорът на училището издава служебни бележки на квесторите и учителите-консултанти за дежурството им по време на държавния зрелостен изпит.

(4) (Нова - ДВ, бр. 79 от 2008 г., в сила от 09.09.2008 г.) Организира и контролира работата на квесторите и учителите консултанти, отговаря за протичането на изпита и попълването на документацията от изпитния ден.

Чл. 24. Училищната зрелостна комисия:

1. съставя и подписва протокол за допуснатите до държавни зрелостни изпити ученици;

2. (изм. - ДВ, бр. 74 от 2007 г., в сила от 14.09.2007 г.) приема заявленията на зрелостниците за допускане до държавни зрелостни изпити и им издава служебни бележки за подадено заявление за допускане до държавни зрелостни изпити и за кандидат, допуснат до държавни зрелостни изпити;

3. (доп. - ДВ, бр. 74 от 2007 г., в сила от 14.09.2007 г.) приема от директора на училището протоколите с изпитните резултати и изпитните работи, като организира и контролира запознаването на зрелостниците с тях;

4. (изм. - ДВ, бр. 74 от 2007 г., в сила от 14.09.2007 г.) организира издаването на дипломи за завършено средно образование и удостоверения за завършен гимназиален етап.

Чл. 25. (Изм. - ДВ, бр. 74 от 2007 г., в сила от 14.09.2007 г.) Квесторите изпълняват своите задължения в съответствие с инструктажа, предоставен им от директора на училището.

Чл. 26. (1) (Изм. и доп. - ДВ, бр. 74 от 2007 г., в сила от 14.09.2007 г., изм. - ДВ, бр. 79 от 2008 г., в сила от 09.09.2008 г.) Учителят консултант по чужд език се запознава с изпитния материал непосредствено след обявяването на изпитния вариант само при възникнали проблеми със записа на текста от компактдиска за компонента "Слушане и разбиране".

(2) (Изм. - ДВ, бр. 74 от 2007 г., в сила от 14.09.2007 г.) Учителят консултант изпълнява своите задължения в съответствие с инструктажа, предоставен му от директора на училището.

(3) (Отм. - ДВ, бр. 74 от 2007 г., в сила от 14.09.2007 г.)

(4) (Отм. - ДВ, бр. 74 от 2007 г., в сила от 14.09.2007 г.)

(5) (Отм. - ДВ, бр. 74 от 2007 г., в сила от 14.09.2007 г.)

(6) (Доп. - ДВ, бр. 74 от 2007 г., в сила от 14.09.2007 г., отм. - ДВ, бр. 79 от 2008 г., в сила от 09.09.2008 г.)

(7) Учителят-консултант няма право да ползва мобилни комуникационни средства в изпитна зала и да напуска сградата до приключване на изпитния ден.

Чл. 27. (1) (Изм. - ДВ, бр. 74 от 2007 г., в сила от 14.09.2007 г.) Зрелостникът подава заявление за допускане до държавни зрелостни изпити и получава служебни бележки за подадено заявление за допускане до държавни зрелостни изпити и за кандидат, допуснат до държавни зрелостни изпити.

(2) Зрелостникът е длъжен да се яви в определеното училище с документ за самоличност и служебната бележка за допускане до държавни зрелостни изпити не по-късно от 30 минути преди началото на държавния зрелостен изпит.

(3) (Доп. - ДВ, бр. 74 от 2007 г., в сила от 14.09.2007 г.) В зависимост от учебния предмет или цикъла от учебни предмети, по който полага държавен зрелостен изпит, зрелостникът носи:

1. линия, пергел, триъгълник, син химикал, молив, гума и непрограмируем калкулятор, ако е разрешено в учебно-изпитната програма, а зрелостниците с нарушено зрение и брайлова машина, преносим компютър с брайлов дисплей, брайлови прибори за чертане, техническо средство за уголемяване на шрифта при работа с компютър и оптични средства;

2. (отм. - ДВ, бр. 74 от 2007 г., в сила от 14.09.2007 г.)

3. (отм. - ДВ, бр. 74 от 2007 г., в сила от 14.09.2007 г.)

(4) (Изм. - ДВ, бр. 74 от 2007 г., в сила от 14.09.2007 г.) Зрелостникът изслушва инструктаж за задълженията си по време на държавния зрелостен изпит, както и за изискванията за анонимност на изпитната работа.

(5) Зрелостникът получава от квестора:

1. изпитния материал;
2. лист за отговори и/или листове за бела и черна, където е необходимо;
3. (изм. - ДВ, бр. 74 от 2007 г., в сила от 14.09.2007 г.) голям плик, съдържащ малък плик с идентификационна бланка по образец, утвърден със заповед на министъра на образованието и науката, която се попълва собственоръчно,
4. допълнителни материали и консумативи, необходими за провеждането на съответните държавни зрелостни изпити.

Чл. 28. (1) (Изм. - ДВ, бр. 74 от 2007 г., в сила от 14.09.2007 г.) Зрелостниците със специални образователни потребности, които не могат да положат писмен изпит, полагат устни държавни зрелостни изпити след представяне на медицински документ от районна експертна лекарска консултативна комисия.

(2) Изпитните материали за зрелостници с нарушено зрение, които са обучавани на брайлов шрифт, се адаптират на брайлов шрифт, а за слабовиждащи зрелостници - на уголемен шрифт.

(3) (Изм. и доп. - ДВ, бр. 74 от 2007 г., в сила от 14.09.2007 г., изм. - ДВ, бр. 79 от 2008 г., в сила от 09.09.2008 г.) Времетраенето на държавните зрелостни изпити за зрелостници със специални образователни потребности, се увеличава с 120 минути от предвиденото време за съответния учебен предмет или цикъл от учебни предмети.

(4) Квесторите и учителите-консултанти при провеждането на устните и писмените държавни зрелостни изпити за ученици с увреден слух или нарушено зрение трябва да владеят съответно жестомимична реч или брайл.

Допълнителни разпоредби

§ 1. "Зрелостници" по смисъла на тази наредба са учениците, които завършват успешно XII клас в годината на полагането на държавните зрелостни изпити, и лицата, които имат право да ги положат съгласно чл. 9, ал. 2.

§ 2. (Изм. - ДВ, бр. 74 от 2007 г., в сила от 14.09.2007 г.) Всички справки, относно организацията и провеждането на държавните зрелостни изпити, се подготвят на хартиен и магнитен носител.

Преходни и Заключителни разпоредби

§ 3. Министърът на образованието и науката издава заповед за графика на дейностите по организацията и провеждането на държавните зрелостни изпити за учениците, които завършват XII клас през учебната 2003 - 2004 г. и ги полагат по реда на § 5, ал. 2 от преходните и заключителните разпоредби на Закона за изменение и допълнение на Закона за народната просвета (ДВ, бр. 40 от 2004 г.) в тридневен срок от обнародването на тази наредба.

§ 4. (Изм. - ДВ, бр. 79 от 2008 г., в сила от 09.09.2008 г.) Наредбата се издава на основание чл. 24, ал. 13 от Закона за народната просвета и отменя Инструкция № 1 за реда и организацията за провеждане на държавните зрелостни изпити (ДВ, бр. 39 от 2003 г.) и глава трета от Наредба № 3 за системата за оценяване (ДВ, бр. 39 от 2003 г.).

§ 5. Наредбата влиза в сила от деня на обнародването ѝ в "Държавен вестник".

Заключителни разпоредби

**КЪМ НАРЕДБАТА ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ НА НАРЕДБА № 3 ОТ 2004 Г. ЗА
ОРГАНИЗАЦИЯТА И ПРОВЕЖДАНЕТО НА ДЪРЖАВНИТЕ ЗРЕЛОСТНИ ИЗПИТИ
(ОБН. - ДВ, БР. 74 ОТ 2007 Г., В СИЛА ОТ 14.09.2007 Г.)**

§ 28. Наредбата влиза в сила от деня на обнародването ѝ в "Държавен вестник".

Заключителни разпоредби
КЪМ НАРЕДБАТА ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ НА НАРЕДБА № 3 ОТ 2004 Г. ЗА
ОРГАНИЗАЦИЯТА И ПРОВЕЖДАНЕТО НА ДЪРЖАВНИТЕ ЗРЕЛОСТНИ ИЗПИТИ
(ОБН. - ДВ, БР. 79 ОТ 2008 Г., В СИЛА ОТ 09.09.2008 Г.)

§ 10. Наредбата влиза в сила от деня на обнародването ѝ в "Държавен вестник".

Приложение № 1 към чл. 4, ал. 3

(Отм. - ДВ, бр. 74 от 2007 г., в сила от 14.09.2007 г.)

Приложение № 2 към чл. 9, ал. 1

(Отм. - ДВ, бр. 74 от 2007 г., в сила от 14.09.2007 г.)

Приложение № 3 към чл. 20, ал. 2, т. 1

(Отм. - ДВ, бр. 74 от 2007 г., в сила от 14.09.2007 г.)

Приложение № 4 към чл. 20, ал. 2, т. 3

(Отм. - ДВ, бр. 74 от 2007 г., в сила от 14.09.2007 г.)

Приложение № 4а към чл. 20, ал. 2, т. 3

(Отм. - ДВ, бр. 74 от 2007 г., в сила от 14.09.2007 г.)

Приложение № 4б към чл. 20, ал. 2, т. 3

(Отм. - ДВ, бр. 74 от 2007 г., в сила от 14.09.2007 г.)

Приложение № 5 към чл. 22, т. 2

(Отм. - ДВ, бр. 74 от 2007 г., в сила от 14.09.2007 г.)

Приложение № 6 към чл. 22, т. 2

(Отм. - ДВ, бр. 74 от 2007 г., в сила от 14.09.2007 г.)

Приложение № 7 към чл. 22, т. 3

(Отм. - ДВ, бр. 74 от 2007 г., в сила от 14.09.2007 г.)

Приложение № 7а към чл. 22, т. 3

(Отм. - ДВ, бр. 74 от 2007 г., в сила от 14.09.2007 г.)

Приложение № 7б към чл. 22, т. 4

(Отм. - ДВ, бр. 74 от 2007 г., в сила от 14.09.2007 г.)

Приложение № 8 към чл. 23, ал. 2, т. 1

(Отм. - ДВ, бр. 74 от 2007 г., в сила от 14.09.2007 г.)

Приложение № 9 към чл. 27, ал. 4

(Отм. - ДВ, бр. 74 от 2007 г., в сила от 14.09.2007 г.)

Приложение № 10 към чл. 27, ал. 5

(Отм. - ДВ, бр. 74 от 2007 г., в сила от 14.09.2007 г.)